

STATENS VEGVESEN
Att. Øyvind Haugland
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Saksbehandler, innvalgstelefon
Liudmila Pechinkina, 37017847

Tillatelse etter forurensningsloven til mudring og utfylling i Fodtveitstjørn og utfylling i Otra ved Brokka i Valle kommune – ny trasé for rv. 9

Statsforvalteren i Agder gir Statens vegvesen tillatelse til mudring og utfylling i Fodtveitstjørn og utfylling i Otra ved Brokka i Valle kommune. Overskuddsmassene fra mudring i Fodtveitstjørn kan brukes på land på gnr./bnr. 22/19 og 22/8 i Valle kommune.

Vi fatter samtidig vedtak om gebyr på kr 33 800 for behandling av saken.

Vedtakene kan påklages innen tre uker.

Vi viser til Statens vegvesen sin søknad om mudring og utfylling i Fodtveitstjørn og utfylling i Otra ved Brokka i Valle kommune, datert 25.05.2021, og vedlegg til søknaden.

1 Vedtak om tillatelse

Statsforvalteren i Agder gir Statens vegvesen tillatelse til følgende tiltak:

- mudring av inntil 4 000 m³ masser i Fodtveitstjørn ved gnr./bnr. 22/3, 22/7 og 600/39 i Valle kommune
- utfylling av inntil 7 750 m³ masser i Fodtveitstjørn ved gnr./bnr. 22/3, 22/7 og 600/39 i Valle kommune
- utfylling av inntil 8 500 m³ masser i Otra ved gnr./bnr. 600/39 i Valle kommune

Overskuddsmassene fra mudring i Fodtveitstjørn kan brukes på gnr./bnr. 22/19 og 22/8 i Valle kommune.

Tillatelsen gjelder i to år fra dags dato.

Tillatelsen er gitt etter forurensningsloven § 11, jf. § 16.

Det kan foretas endringer i denne tillatelsen i medhold av forurensningsloven § 18. Endringene skal være basert på skriftlig saksbehandling og forsvarlig utredning av saken. En eventuell endringssøknad må derfor foreligge i god tid før endringen ønskes gjennomført.

2 Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel om gebyr i brev av 01.06.2021. Statsforvalteren har vurdert tidsbruken som er grunnlaget for valg av gebyrsats, og kommet frem til at det er riktig å legge gebyret på sats 6. Dette tilsvarer kr 33 800, jf. forurensningsforskriften § 39-4.

Vedtaket om gebyr er gjort etter forurensningsforskriften § 39-4. Miljødirektoratet vil ettersende faktura med innbetalingsblankett. Gebyret forfaller til betaling 30 dager etter fakturadato.

3 Sakens bakgrunn

I forbindelse med etablering av ny trasé for rv. 9 mellom Rotemo og Lunden i Valle kommune søker Statens vegvesen (heretter SVV) om å gjennomføre tiltak i sedimenter i Fodtveitstjørn og i Otra ved Brokka. Søknaden omfatter følgende tiltak: mudring av ca. 4 000 m³ masser i Fodtveitstjørn; utfylling av ca. 7 750 m³ steinmasser i Fodtveitstjørn; utfylling av ca. 8 500 m³ steinmasser i Otra ved Brokka. Ifølge søknaden er det behov for å ta opp masser i Fodtveitstjørn og erstatte dem med sprengstein for å oppnå nødvendig stabilitet og unngå setninger.

Det er estimert at tiltakene vil berøre ca. 2 000 m² bunnareal i Fodtveitstjørn og ca. 3000 m² bunnareal i Otra. SVV planlegger å gjennomføre tiltak fra land ved hjelp av gravemaskin. SVV søker videre om å få disponert overskuddsmassene fra mudring på land for å tilbakeføre Ausa massetak ved Gyhylen (gnr./bnr. 22/19 og 22/8 i Valle kommune), der massene ble hentet i forbindelse med et annet delprosjekt for utbedring av rv. 9 mellom Kristiansand og Hovden.

Det er tatt sedimentprøver i tiltaksområdet i forbindelse med de omsøkte tiltakene. Ifølge undersøkelsen er sedimentene i Fodtveitstjørn å anse som forurensede på grunn av høye konsentrasjoner av sink og flere polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH), bl.a. antracen, pyren og benzo(g,h,i)pyrenen. I Otra ved Brokka er sedimentene forurenset med antracen. I begge tiltaksområder består sedimentene av sand og silt.

Veitraséen er omfattet av reguleringsplan av 28.10.2020 «Detaljregulering for RV9 Rotemo–Lunden» (planid 201902).

Rettslig utgangspunkt

Forurensningsloven

Når Statsforvalteren vurderer om tillatelse til tiltak som representerer en fare for spredning av forurensning, skal gis, og eventuelt på hvilke vilkår, skal vi legge vekt på de forurensningsmessige ulempene ved tiltakene sammenholdt med fordeler og ulemper tiltakene for øvrig vil medføre, jf. forurensningsloven § 11 siste ledd. I vurderingen vil vi særlig ta i betraktning i hvilken grad de omsøkte tiltakene er akseptable sett i lys av forurensningslovens formål og retningslinjer i §§ 1 og 2.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens forvaltningsmål i §§ 4 og 5 ligger til grunn for Statsforvalterens myndighetsutøvelse. Videre skal prinsippene i §§ 8 til 12 om bl.a. kunnskapsgrunnlag, føre-var-tilnærming og samlet belastning legges til grunn som retningslinjer når Statsforvalteren treffer beslutninger som berører naturmangfold.

Vannforskriften

Vannforskriften inneholder forpliktende miljømål om at myndighetene skal sørge for at alle vannforekomster skal oppnå god kjemisk og økologisk tilstand innen 2027 med mindre det er gitt unntak med hjemmel i forskriften § 9 eller § 10.

Disponering av forurensede overskuddsmasser fra mudring på land

Overskuddsmassene fra mudring er å anse som næringsavfall, jf. forurensningsloven § 27 a andre ledd. Ifølge forurensningsloven § 32 første ledd er hovedregelen at næringsavfall skal leveres til lovlig avfallsanlegg, med mindre avfallet gjenvinnes eller nyttiggjøres på annen måte. Med gjenvinning menes tiltak som bidrar til å redusere forbruket av naturressurser ved at avfallet erstatter materialer som ellers ville bli benyttet. Miljødirektoratet kan etter § 32 annet ledd i særlige tilfeller gi unntak fra hovedregelen om levering til avfallsanlegg eller gjenvinning. All slik «annen disponering» av næringsavfall krever samtykke fra Miljødirektoratet for å kunne finne sted lovlig. Dette gjelder uavhengig av om avfallet er forurenset eller ikke.

Videre er Miljødirektoratet myndighet i saker som gjelder disponering av forurensede sedimenter på land, og ev. gir tillatelse til det etter forurensningsloven § 11. Direktoratet kan imidlertid delegere myndighet til Statsforvalteren.

Miljødirektoratet har vurdert at den omsøkte massedisponeringen ikke innebærer gjenvinning, og har i brev av 13.10.2021 gitt unntak fra hovedregelen i forurensningsloven § 32 første ledd. I e-post av 03.09.2021 har Miljødirektoratet delegert myndighet til Statsforvalteren i Agder etter forurensningsloven for å behandle søknad om disponering av overskuddsmassene fra mudring på land i Ausa massetak ved Gyhylen i Valle kommune.

4 Saksgang

Statsforvalteren sendte den 01.06.2021 søknaden på høring til aktuelle myndigheter og berørte parter. Vi har fått følgende kommentarer:

Olav Brokka skriver bl.a. følgende i e-post av 08.06.2021:

«Angående ovennevnt sak, ber jeg Dem å huske på at der er 2 brønner i området rundt Fodtveitstjønn. Den ene er på nordsiden av nåværende Rv 9 (drikkevann til Setesdalsvegen 3978 og 3980) og den andre er ytterst på Neset (drikkevann til 3974 og 3976). Begge er vist med blå piler i vedlegget. Jeg tror at dette er dokumentert tidligere, men bare en påminnelse siden jeg ikke kunne se det nevnt i søknaden.

Det hadde også vært greit å vite hvor farlig denne forurensningen er og for hvem.»

Norsk maritimt museum skriver følgende i e-post av 24.06.2021:

«Norsk Maritimt Museum har vurdert tiltaket med hensyn til kulturminner under vann. Store deler av elvebredden er forstyrret ved tidligere inngrep.

Vi anser at potensialet for kulturminner under vann i de nye inngrepssonene er lavt.

Norsk Maritimt Museum har ingen anmerkninger til tiltaket.»

Agder fylkeskommune skriver følgende i e-post av 28.06.2021:

«Vi anbefaler av hensyn til ørret, at det i en eventuell tillatelse til mudring og utfylling settes vilkår til om at tiltak må gjennomføres i perioden 1. juli til 15. september. For øvrig er fylkeskommunens interesser spilt inn gjennom planarbeidet eller annen saksbehandling (kulturminne).

Det nevnes ellers at fylkeskommunen i sin uttalelse til reguleringsplanen for Rv. 9 Rotemo – Lunden, datert 19.10.2020, mente at planforslag var tilstrekkelig som grunnlag for tillatelse til tiltakene jf. forskrift om fysiske tiltak i vassdrag, og at vi derfor ikke ville kreve ytterligere behandling av tiltakene etter reguleringsplanen var vedtatt. Fritak fra søknadsplikten, jf. vannressusloven § 20, la til grunn at tiltakene gjennomføres som beskrevet i vedlegg 2 - Inngrep i vassdrag, i fagnotatet for naturmangfold fra reguleringsplanen.»

5 Statsforvalterens vurdering og begrunnelse

Tiltak i sedimenter påvirker det akvatiske miljø på flere måter. Virkningene varierer avhengig av bl.a. hva sedimentene består av, når, hvor og hvordan tiltak gjennomføres, samt innholdet av miljøgifter i massene. Partikkelspredning, nedslamming av områder nedstrøms tiltaksområdet og endring av bunnssubstratet er de vanligste konsekvensene av tiltak i sedimenter. Dersom sedimentene i tiltaksområdet er forurensede, kan tiltak øke potensialet for biotilgjengelighet av miljøgifter bundet til sedimenter, f.eks. ved at miljøgifter blir frigjort eller remobilisert. Hovedutfordringer knyttet til disponering av sedimenter på land er at det kan tilføres forurensning i grunnen og skje avrenning til resipient. Vi har vurdert disse momentene i det som følger.

Miljøpåvirkninger av tiltakene i sedimenter

Mudring og utfylling

Som nevnt ovenfor, er sedimentene ved begge tiltaksområdene å anse som forurensede fordi det er påvist høye konsentrasjoner av enkelte polysykliske hydrokarboner. Forurensningsgraden varierer noe i de ulike prøvepunktene. Ettersom det er vanskelig å skille massene med ulike forurensningsgrad, mener vi det er rimelig å vurdere massene under ett og klassifisere forurensningsgraden basert på «det verste styrer»-prinsippet (dvs. bruke den høyest påviste forurensningsgraden for samtlige masser). I sedimentene i Fodtveitstjørn ble det målt konsentrasjoner av sink, acenaftylene, pyren og dibenzo(ah)antracen tilsvarende tilstandsklasse III (moderat) og konsentrasjoner av bl.a. antracen, benzo(b)fluoranten, benzo(k)fluoranten, benzo(g,h,i)perylene tilsvarende tilstandsklasse IV (dårlig) for sediment, jf. Miljødirektoratet sin veileder M-608 «Grenseverdier for klassifisering av vann, sediment og biota revidert 30.10.2020». I Otra ved Brokka ble antracen påvist i konsentrasjoner tilsvarende tilstandsklasse IV (dårlig). Konsentrasjonen av tributyltinn (TBT) kan grunnet upresist oppgitte måleresultater tilsvare tilstandsklasse V (svært dårlig) eller lavere ved begge tiltaksområder. I praksis betyr det at det kan oppstå kroniske, akutt kroniske og omfattende toksiske effekter hos akvatiske organismer ved eksponering for stoffer i konsentrasjoner som henholdsvis tilsvarer tilstandsklasse III, IV og V for sediment.

Både TBT og PAH er hydrofobe miljøgifter og binder seg til små partikler, særlig silt og leire og organisk materiale. Dersom sediment blir forstyrret f.eks. som følge av tiltak i sedimenter, kan slike partikler lett virvles opp. Oppvirvling kan medføre frigjøring av miljøgifter som da kan bli mer biotilgjengelige for akvatiske organismer. I det aktuelle tilfellet består sedimentene av en blanding av sand og silt og en del organisk materiale. Resultatene av sedimentprøvetaking i Fodtveitstjørn viser at andel av silt varierer fra 36 til 78% og andel av organisk materiale fra 11 til 31%, mens i tiltaksområdet i Otra varierer andel av silt fra 11 til 40% og andel av organisk materiale fra 3 til 17%.

Ifølge Norconsult sitt notat av 31.03.2020, består bunnssubstratet i hovedsak av stein, dvs. at finere sediment ligger under. Vi vurderer derfor at det er en viss fare for sedimentoppvirvling under tiltaksgjennomføring i Fodtveitstjørn, mens det er mindre risiko for sedimentoppvirvling under tiltaksgjennomføring i Otra ved Brokka.

For å minimere oppvirvling av partikler under utfylling foreslår SVV at massene føres ned i vannet før de tømmes av skuffen/graben ned til bunnen og deretter oppover i utfyllingen. Ved Brokka vil utfyllingen bli bygget på slik at det blir hulrom og skjul for fisk, noe som innebærer at det blir fylt ut store steiner. SVV foreslår å benytte siltgardin under mudring og utfylling i Fodtveitstjørn. Grunnet stor vannhastighet i Otra ved Brokka vurderer tiltakshaver at det kan være utfordrende å bruke siltgardin. Vi vurderer at den foreslåtte metoden for å fylle ut masser kan redusere spredning av partikler. Vi er enig i den vurderingen at siltgardin er et effektivt spredningsbegrensende tiltak, men kun i områder som ikke er strømpåvirket. Som nevnt ovenfor, vurderer vi at det er mindre risiko for partikkeloppvirvling fra sedimentene under den omsøkte utfyllingen i Otra. Vi stiller derfor ikke krav om å bruke siltgardin under utfylling i Otra ved Brokka. Selve utfyllingen må tilstrebes utført så skånsomt som mulig og fortrinnsvis under lav vannføring slik at oppvirvling av sedimentpartikler reduseres. For å kontrollere partikkelinnhold i vannmassene nedstrøms tiltaksområdet i Otra stiller vi vilkår om turbiditetsmålinger, jf. vilkår 15. Tiltaksområdet i Fodtveitstjørn ligger innerst i en bukt/evje slik at det er mulig å omslutte hele tiltaksområdet med siltgardin. Norconsult påpeker i notat av 31.03.2020 at vannet er ganske stillestående i evja. Vi vurderer derfor at under tiltak i Fodtveitstjørn er det tilstrekkelig å gjennomføre visuell kontroll av partikkelspredning i tillegg til bruk av siltgardin, jf. vilkår 13, 14, 17 og 18. Ved synlig partikkelspredning skal tiltakshaver stanse arbeidene, jf. vilkår 13 og 17.

Utfyllingsmasser

Utfyllingsmasser er en potensiell forurensningskilde. I søknaden opplyser SVV at det skal benyttes sprengstein og steinmasser. Sprengstein kan inneholde nydannede partikler fra sprengningsarbeid som kan føre til nedslamming av nærliggende områder. Ved sprengning av noen bergarter dannes det spisse/nåleformede partikler som kan føre til mekaniske skader på vannlevende organismer, særlig på gjellelev hos fisk og filtrerende bunndyr og dyreplankton. Vi stiller vilkår om at utfyllingsmassene ikke skal bestå av bergarter som kan medføre dannelse av nåleformede partikler. Videre skal tiltakshaver vurdere utfyllingsmassenes egnethet når det gjelder helse- og miljøfarlige stoffer og potensial for forringelse av vannmiljøet, jf. vilkår 11.

Sprengstein kan inneholde rester av nitrogenforbindelser fra sprengning, noe som kan føre til utlekking av nitrogen. Tilførsel av nitrogen kan gi eutrofieringseffekter (økt mengde av planteplankton og alger), påvirke pH i vann og medføre at det dannes giftig ammoniakk under visse forhold med høy vanntemperatur og pH. Mengde av nitrogenforbindelser er bl.a. avhengig av type og mengde sprengstoff. Sprengstein fra dagbrudd inneholder som regel mindre nitrogen enn tunnelstein. I det aktuelle tilfellet er det snakk om et mellomstort tiltak. Tatt i betraktning at nitrogentilførsel i tillegg ansees å ha mindre eutrofieringseffekter i ferskvann, vurderer vi at tilførsel av nitrogen vil ha minimal negativ effekt under utfylling i Fodtveitstjørn og Otra.

Dersom det brukes plastslanger/ledninger under sprengning, kan sprengstein ha plastrester som fort kan spres ut i vannmassene. Vi stiller vilkår om at tiltakshaver bl.a. skal fjerne synlig plast før utfyllingsarbeidene og iverksette tiltak for å redusere plastforsøpling etter at tiltakene er gjennomført, jf. vilkår 11. Vi viser for øvrig til Miljødirektoratet sitt faktaark om plast i sprengstein vedlagt dette brevet.

Disponering av overskuddsmassene fra mudring på land

Som nevnt i pkt. 3, er overskuddsmasser fra mudring å anse som avfall. Hovedregelen er at de skal leveres til et avfallsanlegg. Der det er mulig at masser kommer til nytte, vil dette være en bedre samfunns- og miljømessig løsning enn deponering.

Siden overskuddsmassene fra mudring skal legges på land, mener vi at det er hensiktsmessig å benytte normverdiene for forurenset grunn fastsatt i vedlegg 1 til kapittel 2 i forurensningsforskriften, som grunnlag for vår vurdering av disponeringsløsningen for massene.

Sammenligning med normverdiene for forurenset grunn viser at konsentrasjonen av arsen overskrider den respektive normverdien og konsentrasjonen av sink er lik den respektive normverdien. Konsentrasjonen av arsen tilsvarer tilstandsklasse 2 (god) for forurenset grunn, jf. veileder TA-2553/2009 «Helsebaserte tilstandsklasser for forurenset grunn». Når det gjelder sink, er den målte konsentrasjonen lik den respektive normverdien.

Disponeringsområdet er i gjeldende kommuneplanens arealdel for Valle kommune 2016-2028 regulert til arealformålet «råstoffutvinning». Veileder TA-2553/2009 omfatter ikke en slik arealbruk. I vurderingen av hvilken tilstandsklasse som kan anses som helsemessig akseptabel, er det avgjørende hvordan områdene skal brukes og hvor stor eksponering dette utgjør for mennesker. Massetaket er avsluttet, og vi vurderer at det er lite sannsynlig at mennesker blir eksponert for forurenset grunn i disponeringsområdet så lenge området ikke er omregulert til en mer følsom arealbruk. Etersom tilstandsklasse 2 i toppjord (1 m dyp) anses ifølge veileder TA-2553/2009 som akseptabel til og med for mest følsom arealbruk (boligområder) og på bakgrunn av det ovennevnte, mener vi at den omsøkte disponeringen av overskuddsmassene fra mudring er akseptabel ut fra helsemessige vurderinger.

Når det gjelder ytre miljø, ivaretar ikke tilstandsklasserisikoen ved spredning til miljøet for masser med forurensningsnivået over fastsatte normverdier, dvs. tilstandsklassene 2-5. Veilederen gjelder i tillegg for forurenset grunn innenfor et tiltaksområde, og den skal ikke brukes for å klassifisere avfall som skal disponeres andre steder. Etter vårt syn er det uheldig å etablere nye områder med forurenset grunn.

I det aktuelle tilfellet vurderer vi at avrenning fra disponeringsområdet representerer den største negative konsekvensen for miljøet siden miljøgiftene påvist i massene er bundet til partikler. Hvis forurensete partikler føres til vann som følge av avrenning, kan de bli tilgjengelige for akvatiske organismer. Selv korttidseksponering for miljøgifter i høye konsentrasjoner kan føre til akutt toksiske effekter hos akvatiske organismer. Slik det kommer frem av notat av 21.05.2021 om håndtering av forurensete sedimenter i prosjektet, har massetaket fjell i bunnen. Det går ingen bekker gjennom disponeringsområdet, og det er ca. 200 m til Otra. En bekk vest og sør-vest for massetaket er lukket. SVV planlegger å plassere massene mellom bergskjæring i sør og øst og oppbygget steinfylling på vest og nord for å lukke massene inne. På den måten vil de sammen med de eksisterende massene som ligger der, være med å bygge opp fra bunn i dag og mot toppen av skjæringen (estimert til 5 meter). Vi mener likevel det er rimelig å stille vilkår om at massene skal plasseres minst 1 m over høyeste grunnvannstand og tildekkes med et topplag på minst 0,5 m stedege rene masser, jf. vilkår 22 og 23.

Avvanning av massene

Sedimentene i tiltaksområdet inneholder relativt mye organisk materiale og silt. Det er kjent at organisk materiale og små partikler holder godt på vann, og det vil derfor være behov for avvanning.

Vi stiller vilkår om at avanningen skal gjennomføres på en måte som begrenser avrenning og partikkelspredning til omkringliggende områder i størst mulig grad, og at overskuddsvannet fra avanningen kan ledes til tiltaksområdet omsluttet av siltgardin, jf. vilkår 19.

Støy

Anleggsarbeidene i forbindelse med utfylling og mudring kan generere en del støy. Støy kan ha negativ innvirkning på adferd hos fisk og fugl. Dessuten kan støy redusere verdien av f.eks. friluftsliv og rekreasjon. Ettersom de omsøkte tiltakene er begrenset i omfang, vurderer vi at støy fra tiltakene er neglisjerbar i det aktuelle tilfellet.

Naturverdier

Tiltaksområdet i Otra

Det er ikke registrert viktige naturtyper eller arter i tiltaksområdet i Miljødirektoratets kartløsning Naturbase. Ifølge Norconsult sitt notat av 31.03.2020 er det lite trolig at tiltaksområdet innehar viktige gyteområder, men kan være et leveområde for fisk, primært stasjonær ørret. Området kan være særlig viktig for ungfisk fordi bunnforholdene tilsier at fisk kan bruke området som skjulested.

Tiltaksområdet i Fodtveitstjørn

Det er ikke registrert viktige naturtyper eller arter i tiltaksområdet i Miljødirektoratets kartløsning Naturbase, men det er kjent at det finnes fisk i området, bl.a. ørret og ørekyt, jf. Norconsult sitt notat av 31.03.2020. Norconsult nevner i notatet at evja der tiltaksområdet ligger, kan brukes til næringsøk for fisk, men at den antakelig ikke har noen vesentlig funksjon som gyteområde for ørret.

På land like nord for tiltaksområdet er det gjort observasjoner av flere fuglearter, bl.a. vandrefalk, stær og gråtrost. Stær står oppført på norsk rødliste som nær truet, mens vandrefalk og gråtrost er livskraftige arter.

Disponeringsområdet ved Gyhylen

Det har vært massetak i området der massene skal disponeres. Ifølge Naturbase er det ikke registrert viktige naturtyper eller arter verken i eller i nærheten av tiltaksområdet.

Konklusjon

Etter vår vurdering vil ikke de omsøkte tiltakene i vesentlig grad påvirke de ovennevnte artene. Når det gjelder fisk, er det planlagt å utforme utfyllingen i Otra ved Brokka slik at det skal være hulrom.

Tidsperiode for gjennomføring av tiltakene

Det er en hovedregel at tiltak i vann ikke tillates i perioden fra 15. mai til 15. september av hensyn til dyre- og planteliv samt rekreasjon og friluftsliv. I denne perioden er også den biologiske produksjonen i vannmassene stor, og det er ikke ønskelig med negativ påvirkning av vannmassene.

I det aktuelle tilfellet er det ikke registrert viktige naturtyper og arter. Ettersom tiltaksområdene ikke benyttes som gyteområder av ørret og tiltakene er begrenset i omfang og tid, har vi besluttet å ikke sette tidsbegrensninger for når tiltakene kan gjennomføres. Vi legger også vekt på at prosjektet har stor samfunnsnytte.

Naturmangfoldloven

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, skal så langt det er rimelig bygge på

vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger, jf. naturmangfoldloven § 8. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Statsforvalteren har bl.a. lagt følgende databaser til grunn for vurderingen: Miljødirektoratets sin kartløsning Naturbase (<https://kart.naturbase.no/>), Artsdatabanken (<https://artsdatabanken.no/>), Vann-nett (<https://vann-nett.no/portal/>) og Norconsult sitt notat av 31.03.2020 utarbeidet i forbindelse med veiprojektet. Når det gjelder effekter av påvirkningen, er miljøkonsekvenser av tiltaket godt kjent gjennom erfaringer fra lignende tiltak. Vi anser dermed at naturmangfoldloven § 8 er tilstrekkelig ivaretatt og legger mindre vekt på føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9.

Tiltakets påvirkning på økosystemet skal vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning. Otra er et vassdrag påvirket av bl.a. kraftverksveiutbygging og industri. Tiltakene vil kunne gi en midlertidig negativ miljøeffekt under gjennomføringen. Med avbøtende tiltak og vilkår satt i tillatelsen anser imidlertid Statsforvalteren at de negative miljøkonsekvensene av tiltakene vil være begrenset og kan anses å være innenfor hva som er miljømessig akseptabelt. Det må likevel påvises aktsomhet mht. ukjente miljøproblemer i området.

Ifølge naturmangfoldloven § 11 skal tiltakshaver dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Bruk av siltgardin og turbiditetsmålinger er et eksempel på dette.

Videre sier naturmangfoldloven § 12 at for å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidlige, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Det må benyttes den teknologien som gir minst miljøbelastning, jf. vilkår 6 («Best Available Technology»).

Vannforskriften

Tiltaksområdene tilhører vannforekomsten Otra – Bykil til Flåren (021-39-R), jf. portalen Vann-nett. Vannforekomsten er sterkt modifisert grunnet regulering og har moderat økologisk potensial og udefinert kjemisk tilstand. Ifølge opplysninger i Vann-nett, er tiltak nødvendig for å nå god miljøtilstand i vannforekomsten.

De omsøkte tiltakene i sediment berører kun en del av vannforekomsten. Etter Statsforvalterens vurdering vil ikke tiltakene forringe miljøtilstanden i vannforekomsten i nevneverdig grad eller ha innvirkning på hvorvidt vannforekomsten når miljømålet eller ikke, jf. vannforskriften §§ 5 og 12, forutsatt at tillatelsens vilkår overholdes. Vi vurderer derfor at vannforskriften § 12 ikke kommer til anvendelse i det aktuelle tilfellet.

6 Ansvarsforhold og behandling av andre myndigheter

Dette vedtaket er gjort med bakgrunn i det vi i dag vet om området. Tiltakshaver, Statens vegvesen, er ansvarlig for at tiltaket gjennomføres i henhold til vilkårene i tillatelsen. Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver fra ansvaret for innhenting av tillatelse etter annet lovverk eller fra berørte grunneiere og rettighetshavere m.m. Tiltakshaver er selv ansvarlig når det gjelder andre brukerinteresser som kan bli berørt. Privatrettslige forhold forutsetter vi avgjort før tiltaket finner sted.

Statsforvalteren forutsetter at tiltakene i sedimenter og disponeringen av massene på land er avklart med Valle kommune etter plan- og bygningsloven.

Brudd på vilkår i en tillatelse kan medføre straffeansvar etter forurensningsloven, jf. § 78. For å sikre at bestemmelsene i forurensningsloven eller tillatelsen blir overholdt kan forurensningsmyndigheten fastsette tvangsmulkt til staten, jf. forurensningsloven § 73.

7 Erstatning og klageadgang

Denne tillatelsen fritar ikke tiltakshaver eller anleggseier for erstatningsansvar etter de alminnelige erstatningsregler, jf. bl.a. §§ 10 og 17 i forurensningsloven.

Statens vegvesen og andre med rettslig klageinteresse kan klage på vedtaket, inkludert gebyrsatsen, til Miljødirektoratet. En eventuell klage bør inneholde en begrunnelse og hvilke endringer som ønskes. I tillegg skal andre opplysninger som kan ha betydning for saken, komme frem.

Klagefristen er tre uker fra dette brevet ble mottatt. En eventuell klage skal sendes til Statsforvalteren i Agder.

Med hilsen

Veronica Skjævestad (e.f.)
faggruppetleder forurensning
Miljøvernavdelingen

Liudmila Pechinkina
rådgiver
Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Klageskjema
- 2 Faktaark - plast i utfyllingsmasser

Kopi til:

Naturvernforbundet i Agder	Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S
Svein K Røysland	Leitebakken 12	4747	Valle
OTTERAAENS BRUGSEIERFORENING	c/o Otra Kraft Setesdalsvegen 3455	4748	RYSSTAD
Tor Drenghson Lunden	Setesdalsvegen 3982	4747	Valle
Björg Brokka Rike	Leitebakken 14	4747	Valle
Norges vassdrags- og energidirektorat	Postboks 5091, Majorstuen	0301	OSLO
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Olav Brokka	Setesdalsvegen 3976	4747	VALLE
Norsk maritimt museum	Postboks 720 Skøyen	0214	OSLO
VALLE JAKT- OG FISKELAG	Postboks 94	4746	VALLE
Valle kommune	Postboks 4	4746	VALLE

Vilkår til tillatelsen

Generelle vilkår

1. Minimum én uke før tiltaket iverksettes skal det gis beskjed til Statsforvalteren om dato for oppstart, samt hvem som er ansvarlig entreprenør. Det kan varsles med enkel e-post med saksnummer til sfagpost@statsforvalteren.no. Statsforvalteren skal også varsles når tiltaket er avsluttet. Statsforvalteren kan føre tilsyn under arbeidene.
2. Vannkvaliteten skal ikke forringes, jf. vannforskriften § 5.
3. Arbeidet skal utføres på en slik måte at det i minst mulig grad volder tilslamming av vannmasser og strandområder. Dersom det oppstår utilsiktede forurensningssituasjoner eller brukerkonflikter, skal arbeidet stanses og korrigerende tiltak skal gjennomføres. Statsforvalteren må varsles ved alle forhold der tiltaket kan berøre miljøet negativt.
4. Den som utfører arbeidet, skal kunne fremlegge kopi av denne tillatelsen på arbeidslokaliteten, inntil tiltakene er avsluttet.
5. Tiltakshaver plikter å etablere internkontroll for sin virksomhet i henhold til internkontrollforskriften. Internkontrollen skal bl.a. sikre og dokumentere at tiltakshaver overholder krav i denne tillatelsen. Tiltakshaver plikter til enhver tid å ha oversikt over alle forhold som kan medføre forurensning og kunne redegjøre for risikoforhold. Alle avvik skal loggføres.
6. Den best tilgjengelige teknologien/metoden må benyttes i utførelsesfasen både mht. metode, kontroll og overvåkning, jf. BAT-prinsippet («Best Available Technology»).
7. Tiltakshaver skal rapportere data fra utført prøvetaking i sedimenter i Miljødirektoratets fagapplikasjon Vannmiljø. Vannlokalitetskoden skal oppgis i sluttrapport, jf. vilkår 8.
8. Statsforvalteren skal ha rapport om arbeidet som er utført, innen seks uker etter at arbeidet er avsluttet. I rapporten skal det dokumenteres at vilkårene som er gitt i tillatelsen, er overholdt. Eventuelle avvik skal begrunnes.
9. Tillatelsen er gyldig i to år f.o.m. vedtaksdato.

Utfylling

10. Det kan fylles ut inntil 7 750 m³ masser i Fodtveitstjørn og inntil 8 500 m³ masser i Otra ved Brokka i Valle kommune. Arealet som blir berørt av utfyllingene, må ikke overskride det omsøkte arealet.
 11. Tiltakshaver skal vurdere utfyllingsmassenes egnethet mht. innhold av helse- og miljøfarlige stoffer og potensiale for forringelse av vannmiljøet. Sprengstein som kan eller vil medføre nevneverdige skader eller ulemper for vannmiljøet, skal ikke benyttes. Det skal heller ikke brukes stein fra bergarter hvor frigjøring av nåleformede partikler er sannsynlig.
- Tennledninger, plastikk og annet ikke naturlig materiale skal så langt det praktisk lar seg gjøre fjernes før utfyllingen. Det skal etableres mottakskontroll for plast på utfyllingsstedet og iverksettes tiltak for å hindre spredning av plast etter utfylling. Beskrivelse av tiltakene skal inngå i sluttrapporten, jf. vilkår 8.

12. Dersom det viser seg at utfyllingsmasser er av en slik karakter at arbeidene medfører alvorlige miljømessige problemer, tas det forbehold om at arbeidene skal stanses, og at saken blir vurdert på nytt.

13. Under utfylling i Fodtveitstjørn skal tiltakshaver utføre visuell kontroll med partikkelspredning i vannmassene rundt tiltaksområdet. Kontrollen skal gjennomføres før arbeidene starter samt under arbeidene. Kontrollen skal gjennomføres med jevne mellomrom og loggføres. Loggført informasjon skal legges ved sluttrapporten, jf. vilkår 8. Ved synlig partikkelspredning skal arbeidene stanses og tiltak iverksettes.

14. Under utfylling i Fodtveitstjørn skal siltgardin eller andre spredningsbegrensende tiltak med tilsvarende effekt brukes. Siltgardinet skal så langt det er mulig omslutte hele tiltaksområdet og kontrolleres for funksjon. Statsforvalteren skal ha melding om eventuelle andre tiltak før arbeidene igangsettes.

Siltgardinen må ikke fjernes før arbeidene er avsluttet, og visuell kontroll viser at det ikke er synlig partikkelforurensning på innsiden av siltgardinen.

Siltgardinet skal fjernes slik at partikler som har festet seg til gardinen under arbeidene, ikke rauser av og spres i vannmassene. Etter at arbeidene er avsluttet må siltgardinen bringes til godkjent mottak.

15. Under utfylling i Otra ved Brokka det etableres kontroll med partikkelinnhold i vannmassene, og at det ikke er spredning av partikler/miljøgifter til omkringliggende områder. Kontrollen skal utføres ved hjelp av turbiditetsmålinger. Målingene må være representative for påvirkningsgraden av tiltakene. Alle målinger skal loggføres.

Det skal minimum etableres én målestasjon i påvirket område og én referansestasjon. Målerne skal plasseres før arbeidene starter. Turbiditet måles ved begge stasjonene samtidig. Grenseverdien settes til referanseverdi pluss 5 NTU. Arbeidene skal stanses ved overskridelse av grenseverdien utover en periode på 20 minutter (forutsatt turbiditetsmålinger hvert 10. minutt), nødvendige tiltak iverksettes og Statsforvalteren varsles. Tiltakene kan gjenopptas når turbiditeten ved målestasjonen er lavere enn grenseverdien.

Målerresultatene skal legges ved sluttrapport, jf. vilkår 8.

Mudring

16. Det kan mudres inntil 4 000 m³ masser i Fodtveitstjørn i Valle kommune. Arealet som blir berørt av tiltaket, må ikke overskride det omsøkte arealet.

17. Tiltakshaver skal utføre visuell kontroll med partikkelspredning i vannmassene rundt tiltaksområdet. Kontrollen skal gjennomføres før arbeidene starter samt under arbeidene. Kontrollen skal gjennomføres med jevne mellomrom og loggføres. Loggført informasjon skal legges ved sluttrapporten, jf. vilkår 8. Ved synlig partikkelspredning skal arbeidene stanses og tiltak iverksettes.

18. Siltgardin eller andre spredningsbegrensende tiltak med tilsvarende effekt skal brukes under tiltaket. Siltgardinet skal så langt det er mulig omslutte hele tiltaksområdet og kontrolleres for funksjon. Statsforvalteren skal ha melding om eventuelle andre tiltak før arbeidene igangsettes.

Siltgardinen må ikke fjernes før arbeidene er avsluttet, og visuell kontroll viser at det ikke er synlig partikkelforurensning på innsiden av siltgardinen.

Siltgardinet skal fjernes slik at partikler som har festet seg til gardinen under arbeidene, ikke rauser av og spres i vannmassene. Etter at arbeidene er avsluttet må siltgardinen bringes til godkjent mottak.

19. Avvanning av muddermassene skal foregå slik at avrenning og partikkelspredning til omkringliggende områder begrenses i størst mulig grad. Overskuddsvannet fra avvanningen kan ledes til samme resipient der sedimentene er mudret og innenfor tiltaksområdet (omsluttet av siltgardin).

Disponering av overskuddsmassene fra mudring på land

20. Overskuddsmassene fra mudring kan benyttes på gnr./bnr. 22/19 og 22/8 i Valle kommune over et areal vist på kart i notat av 21.05.2021 «Håndtering av forurensa sediment fra Fodtveitstjørn og utfylling ved Brokka, Rv. 9 Rotemo – Lunden».

21. Transport av overskuddsmassene til disponeringsstedet skal skje på en slik måte at det ikke medfører lekkasje og spredning av massene under selve transporten.

22. Massene skal legges minst én meter over høyeste grunnvannstand.

23. Massene skal tildekkes med et toppdekke av rene stedeegne masser¹ på minst 0,5 m.

24. Området hvor massene disponeres på land, skal registreres i databasen Grunnforurensning. Lokalitetsnummer skal oppgis i sluttrapport, jf. vilkår 8.

¹ Med rene masser menes naturlige jord- og steinmasser som tilfredsstillende normverdier i henhold til vedlegg 1 til kapittel 2 i forurensningsforskriften.